

Fon Sadriştayn'ın Karısı

Ömer Seyfettin

Fon Sadriştayn'ın Karısı — Ömer Seyfettin

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

[https://tr.wikisource.org/w/index.php?](https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Fon_Sadriřtayn'ın_Karısı&oldid=151665)

[title=Fon_Sadriştayn'ın_Karısı&oldid=151665](https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Fon_Sadriştayn'ın_Karısı&oldid=151665) (revizyon 151665). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansıylayaylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

O gün İstanbul'da kalsam bile hiçbir iş yapamayacaktım. Müthiş, acı, anlatılmaz bir sinir nöbeti yine beni kıvrandıırıyordu. Bu korkunç hali bilmeyenler ne kadar mesutturlar! İnsanın birdenbire bütün ümitleri, bütün zevki, bütün neşesi kaybolur. Gözünün önünde hayat, hava, ufuk, her şey kararır. Dostlar düşman görünür. Sevgililerden nefret edilir... Ben işte bu sinir denilen ateşsiz cehennemin içine düşünce kendimi kırlara atarım. Tenha korular, sevinçli mazilere benzeyen gölgeli yollar, dallarda geçmiş bir saadetin canlı hâtıraları gibi uçuşan kuşlar bana ilâhi bir teselli füsunuyla tesir eder; hafiflerim. Beynimdeki ağırlık yumuşar. Şakaklarımın ateşi söner.

O gün yine böyle perişan bir haldeydim. Hafiflemek, beynimdeki granit ağırlığı yumuşatmak, başımın kaynayan hararetlerini söndürmek için bir Boğaziçi vapuruna atladım. İlkbahardı. Tatlı bir rüzgâr esiyor... Vapur ilerledikçe aklım başıma geliyor gibi oluyordu.

Açılıyordum...

Güvertedeiydim; görülmemiş kuşlara mahsus beyaz, pembe, mor yalılara, yeşil korulara, mavi tepelere bakıyordum. Gözlerimdeki kırmızı karanlık silindikçe kulağım da işitmeye başladı. Dizlerimde, bileklerimde, omuzlarımda yorgun ağrılar hissediyor, geniş geniş gerinmek istiyordum. Biraz doğruldum. Başımı sağa çevirdim; müthiş, iri, kıpkırmızı bir Alman yanıma oturmuş, gayet beyaz bir keten mendille terini siliyordu. Birbiri üzerine attığı bacaklarına, kalın dizlerine, dokunulsa kan fışkıracak sanılan tombul ellerine baktım. Sonra gözlerimi sararmış ellerime, takallüs etmiş dizlerime çevirerek:

— Ah, ne sıhhat!..

Dedim. Hem gayr-i ihtiyarî düşünmeye başladım. İşte bu, sinirleri adalât içinde kaybolmuş, kavî, gürbüz bir mesuttu! Kimbilir

ne güzel yiyor, ne iştiha ile içiyor, ne kadar kolaylıkla hazmediyordu. İnce ceketinin üzerinden kalın vücudunun kabarıklığı belli oluyor, sağ cebinden kocaman bir gazete tomarı görünüyordu. Bir rüya kadar râbitasız, intizamsız tedâilerle Almanya'yı, Almanlıktaki sırrı, Almanlar'ın sıhhatini, saadetini, neşelerini hatırlıyordum. Bu nasıl bir milletti! Kendi gibi, fertleri de kavî, muntazam, mes'uttu!..

İşte şu yanımdaki, tıpkı nöbet bekleyen bir askerdi. Sivil esvap giymiş bir asker... Mendilini devşirdi. Büyük bir intizam ile iki kat, dört kat, sekiz kat, nihayet on altı kat yaptı. Cebine koydu. Gazetesini okumaya başladı. Vapur, biraz sonra bir iskeleye yanaşıyordu. ıkmak için kalkanlardan bir Türk, bu can, bu kan âbidesine doğru geldi. Gayet arsız bir Türkçe ile:

— Vay, Fon Sadriştayn!.. diye haykırdı, nereye böyle?

— Tarabya'ya...

— Ne yapacaksın?

— Almanya'dan bizimkinin bir akrabası gelmiş. Onun adresini anlayacağım.

.....

O kadar güzel Türkçe söylüyordu ki, insan vücudunu, yüzünü görmese, ismini işitmese, şivesine aldanacak, Türk diyecekti. Vapur tekrar kalktı. Alman, gazetesine devam etmedi. Mendili gibi dikkatle katlayıp cebine koydu. Sahillere bakmaya başladı. Bilmem nasıl oldu, nazarlarımız birbirine çarptı. Mavi, iri, biraz kanlı Alman gözleri... Fakat o kadar sevimli, o kadar hoş ki...

Ben, arkamdan bile birisinin bana baktığını hisseder, rahatsız olurum. Herkes benim gibi midir bilmem! Artık mor tepeli, beyaz yalılı, cennet sahillere bakamıyor, Alman'ın gözlerini üzerimde hissediyordum. Evet, bana bakıyordu. Hissimde yanılmamak için yavaşça gözlerimi çevirdim. Hemen onun gözlerini gördüm;

gölüyordu. Ağzıyla değil, bütün yüzüyle, bütün vücuduyla gülüyordu:

— Beni tanıyamadınız mı?

Dedi.

— Hayır...

Dedim.

— Halbuki ben sizi tanıdım.

— Yanılıyorsunuz, Herr, diye gülümsedim, benim hiçbir Alman tanıdığım yoktur.

— Ben Alman değilim.

— Nesiniz?

— Türk...

— Halbuki isminiz?

— Ha, ismim diye lafımı kesti, demin benimle konuşan gevezeden işittiniz. Fon Sadriştayn, değil mi? Bu benim ismim değil, lakabımdır. Benim ismim "Sadrettin" dir. Çok zayıflamışsınız ama, yine sizi tanıdım. Ben sizin sınıf arkadaşınızım.

Dikkatle tekrar yüzüne baktım. Hayır, hayır... Yanılıyordu! Ben böyle bir Herkül'ü mektepte değil, hattâ bütün hayatımda görmemiştim. O ne göğüstü yarabbi!

— Yanılıyorsunuz efendim, dedim, mektepte iken arkadaşlarımla en uzun boylusu, en kuvvetlisi bendim. Sizin gibi iriyarı, dev gibi bir adam, mektebimizde değil, hatta memleketimizde yoktur.

.....

Alman gülmeye başladı.

— Biraz haklısınız dedi, fakat benim vücuduma bakmayınız. Gözlerime bakınız. Mektepte iken, hatta iki üç sene evvel ben son derece cılızdım. Mektepte siz, bütün arkadaşlarım benim cıllılığım

eğlenir, arkamdan hep "Yuha! Serçe Pehlivan!" diye haykırırdınız. Serçe Pehlivan! Şimdi hatırlıyor musunuz?

— !!!

Ağzım biraz açık kaldı. Kollarım yanıma düştü. Öyle büyük, öyle hayalin kabul edemeyeceği bir hayret içindeydim ki... Kendimi toplayamıyordum. Mazinin birden önüme açılan hâtırası içinde Serçe Pehlivan'ı, Sıska Sadrettin'i gördüm. İri mavi gözlü, ince, zayıf, bitkin bir çocuk! Jimnastik muallimi onu derste daima bir tarafa ayırır: "Sen yalnız seyret oğlum" derdi. O kadar zayıftı ki, muallim, eğer barfıkse asılacak olursa, kollarının mutlaka kopacağını söylerdi. Hayır hayır... Bu mümkün değildi. Sıska Sadrettin, yürümeye, lakırdı söylemeye, gülmeye üşenen Serçe Pehlivan...

Gayr-i ihtiyarî başımı sallıyor:

— Hayır, hayır...

Diyordum. Alman:

— Vallahi ben işte, Serçe Pehlivan'ım! dedi.

Fakat nasıl oluyordu? Bu mümkün müydü? İnsan bu kadar değişebilir miydi? Her şeyin bir hududu vardı. Bir sıska ne kadar kuvvetlense bir Herkül, bir sıhhat heykeli olamazdı.

Güldüm, dudaklarımı kıvırdım:

— O halde âb-ı hayat içmiş olmalısınız.

— Evet, âb-ı hayat içtim, dedi, fakat Hızır aleyhisselâmınki gibi, hiç sabahı olmayan gecelerin içinden aylarca giderek bulunmuş gizli bir membâdan değil...

— Ya nereden?

— Kırk sekiz saatlik bir yerden, Almanya'dan!

—

Bu laftan birşey anlamadım. Anlamadığımı o da gördü, güldü:

— Açık söyleyeyim, dedi, Almanya'ya gittim. Bir Alman kıızıyla evlendim. Alman kadınının ne olduğunu siz bilmezsiniz. Bütün Almanya, bütün Almanlık, bütün Almanlığın zenginliği, Alman ordusunun kuvveti Alman kadınının eseridir... Ben Alman kadınıyla evlenmezden evvel tartılır, tamam otuz okka gelirdim. Bugün doksan beş kilo geliyorum. Almanya'nın yirmi milyon nüfusunu yarım asırda altmış yetmiş milyon yapan Alman kadını, beni de üç sene içinde otuzdan doksan beşe çıkardı. Eğer Alman kadını tanısanız buna asla şaşmaz, hem de pek tabii görürdünüz.

.....

Hararetle Alman kadını anlatırken dolgun bileklerine, geniş kalçalarına, iri göğsüne, kalın boynuna, kıpkırmızı yüzüne bakıyor, mektepteki mâhut sıska, solgun "Serçe Pehlivan" dan böyle bir hârikanın nasıl zuhur edebileceğini düşünüyor, bir türlü gözlerime, kulaklarıma inanamıyordum. Lafını kestim:

— Rica ederim, nasıl Almanya'ya gittiniz? Nasıl evlendiniz? Nasıl âb-ı hayat içtiniz. Şunları anlatınız. Almanya'ya dair malûmatım var. Nafile zahmete girmeyiniz...

Dedim.

Fon Sadriştayn:

— Pekala, gayet basit!

Diye başladı anlatmaya... Dinlerken sinirleniyor, göğsümde sıkıcı bir ağırlık duyuyordum.

— "Mektepten çıktıktan sonra seninle hiç tesadüf etmedik. Dışarı gittiğini işitmiştim. Benim başıma neler geldi, neler... Hükümet dairelerinde, kalem müdürlerinden, mümeyyizlerinden, kapıcılarından hiçbir tanıdığımız olmadığı için tabii hiçbir kaleme giremedim. Girsem de tabii hiç terakki edemeyecektim. Mecburiyet tahtında hükümet memuriyetinden vazgeçtim. Biraz resim yaptığımı

bilirsin. Almanca'ya da çalışmışım. Çat pat konuşuyordum. Anadolu Şimendifer Kumpanyası'na müracaat ettim. İmtihan oldum. Resim şubesine girdim. On lira maaşım vardı. Anam babam, ben pek küçükken ölmüşler. Beni halam büyüttü. Onunla oturuyordum. Fakat bilmem niçin her gün daha ziyade zayıflıyordum. Halam dermansızlığıma baktıkça, "Evlenmelisin Sadrettin, diyordu, senin rahata ihtiyacın var. Bekarlık sana yaramıyor..." Ben de bu lafa inandım. Evlenmeye kalktım. Maaşım yetişmezse halam da ayda birkaç lira verecekti. Kız aramaya başladı. Her gün evden görücü gittiler. Nihayet gayet şık, gayet güzel, Fransızca konuşur, piyano çalar bir kız buldular. Akrabalarımızdan birinin evinde güya bizi tesadüf ettirdiler. Konuştuk. Birbirimizi beğendik. Bu, zayıf, açık sarı saçlı, saz benizli, sinemalarda aşkla elem rollerine çıkan aktrislerle benzer narin bir kızdı. Canlanmış, insan şekline girmiş bir şiirdi. Uzatmayayım... Nişanlandık. Nikahlandık. Düğün oldu. Karımı gelin gibi halamın yanına almıştık. Bir ay kadar asayiş yolunda gitti. Karım yemeklere iniyor, odasında oturuyor, bir de sokağa gezmeye çıkıyordu. İkinci ayın başında halam "Bu gelin değil, Allahın cezası..!" diye söylenmeye başladı. Bir akşam geldim. Karım karşıma geçti. Çatık kaşla sordu:

— Sen beni hizmetçi kız diye mi aldın?

— Hayır, dedim.

— Öyleyse neye aldın?

Diye tekrar sordu.

— Zevce diye...

— Bu halde ben bu evde durmam.

— Niçin?

Diye aptallaştım.

— Bana halan iş gördürmek istiyor, dedi, ben hiçbir iş yapamam. Yapmadım. Hem de yapmayacağım. Yarın buradan çıkartır, yahut beni bırakırsın. Ben annemin evine gideceğim.

Ellerini tuttum, biraz sabretmesini, öfkesi geçeceğini söyledim. Nerede?

— Nafile, nafile... Vallahi durmam!

Diye boyuna yemin ediyordu.

Annemden kalma bir evim vardı. Onu rehine koyarak bir ev tuttuk. Bir ev tutmak nedir? Bilmezsiniz belki... Ben o vakit öğrendim. Daha kapıyı açmadan üçyüz lira bitti. Bir aşçı, iki hizmetçi tuttuk. Fakat hatırlayınız ki maaşım on lira... Odun, kömür, gaz, erzak, yağ falan parası yirmi lirayı geçiyordu. Altı lira da evin kirası... Etti yirmi altı... Karım da on lira tuvaleti için istiyordu. Etti otuz altı... Halbuki maaşım on lira... Evi sattım. Elime binikiyüz lira kadar bir şey geçti. Bu para ile bir buçuk sene yaşadık. Ama ben istikbali düşünerek üzülüyor, zayıflıyor, perişan oluyordum. Birgün kendimi muayene ettirdim. Doktor:

— Dikkat ediniz, verem başlıyor, dedi.

Ne yapacağımı şaşırdım. Halim karımın umurunda değildi. Müteharrik bizzat bir tuvalet makinesi gibi temizleniyor, pudralanıyor, boyanıyor, giyiniyor, geziyor, tozuyor, geliyor, yemeğini yiyor, yatağına yatıyor, rahat rahat uyuyordu! Eve pislikten girilmiyordu. Aşçı ile hizmetçinin elinde kalmıştık. Karım hatta mutfağın nerede olduğunu bilmiyordu. Hazır param bittikçe ben de yürek üzüntüsünden zayıflıyordum. Korktum. O vakit tartılmadım. İhtimal yirmi okkaya kadar inmişimdir! Yaz gelince fena halde hastalandım. Yatağa düştüm. Doktorlar ümitlerini keser gibi oldular. Mutlaka tebdil-i havaya gitmemi söylediler. Yürüyemiyordum. Dizlerim tutmuyordu. Nihayet kumpanyadan üç

ay izin aldım. Kalan paramla Almanya'da oturan bir arkadaşımın yanına gittim... Meşrutiyet'ten sonra elektrikçilik öğrenmek için İstanbul'dan ayrılmış, Almanya'da ev bark düzerek bir daha dönmemişti. Siz deminden beni tanıyınca nasıl şaşırmışsanız, ben de onu görünce tıpkı sizin gibi şaşırmıştım. Enine boyuna belki birer metre büyümüş, genişlemişti.

— Aman, nedir bu hal, sana ne olmuş?

Diye ağzım açık kalınca:

— Şaşma yavrum, burası Almanya'dır, dedi, burada yaşamak sanatı bilinir. Sen de biraz kal. Görürsün.

Hakikaten bir hafta geçmeden gördüm, öğrendim. Arkadaşım:

— Boşuna masrafa lüzum yok. Bizim evde yatarsın. Fazla bir odamız var. Kiracı bulamadık. Senden yirmi mark alırım. Orada yatarsın. Yemek için de her gün birer mark eder. Yalnız, masraf parası... Pişirmek parası almayız. Ayda elli mark. Burada yer, burada içer, dışarıda on para harcatmezsin. Çamaşırlarını biz bedava yıkarız. Yalnız bira masrafı ayrı...

— Ben bira içmem, diyecek oldum.

— Öyle şey olmaz, cahilliği bırak, diye güldü. Birasız burada yaşanmaz. Bira içmezsen iştahın açılmaz. Çok yiyemezsin. Yine sıska kalırsın.

Arkadaşımın evine misafir oldum. Bira içmeye, yemeye, çok yemeye, bir fil kadar yemeye başladım. Midem bozulmuyor, pek güzel hazmediyordum. Üç ay içinde tanınmayacak bir hale geldim. En ziyade şaştığım şey, bu kadar az para ile bu kadar çok yiyebilmekliğimizdi. Arkadaşımın fabrikadaki gündeliği bir bir üstüne ayda sekiz lirayı geçmiyordu. Bu sekiz liranın içinden hem ev kirası veriyorlar, hem yiyorlar, içiyorlar, hem, evet hem de para biriktiriyorlardı. Yemek, çamaşır, dikiş dahil olmak üzere evin bütün

işini arkadaşımın karısı yapıyor, yine her akşam gezmeye çıkıyor, pazar günleri bizimle beraber uzun gezintilere gelebiliyordu. Bu şaşılacak bir şeydi. Ben çok çalıştığını, yorulup yorulmadığını sorduğum zaman güler:

— Ben sevgili imparatoriçemiz kadar çalışıyorum. Niçin yorulayım?

Derdi. Sonra hemen sevgili imparatoriçelerinin hayatını, hiç hizmetçi kullanmadığını, son derece iktisada riayet ettiğini, hatta büyük çocuklarının esvapları eskiyince atmayıp bir yaş daha küçük çocuklarına giydirdiğini... Yegane kızını hep eski esvaplarını bozarak süslediğini, imparatorun iktisat faziletlerini, masraflı oluyor diye en lezzetli yemeği hatta bir defa bile yemekten vazgeçtiğini anlatmaya başladılar. Bu iri, bu canlı, bu güzel, bu kuvvetli kadının beyaz temiz dişlerini göstererek, gülerek söylediği bütün bu fazilet, bu iktisat menkıbelerini dinlerken gayr-i ihtiyarî İstanbul'u, kendi hayatımızı, zayıf karımın müsrifliklerini, beşer liraya ancak ikişer defa giyilen bluzları, beşer mecdiyelik ipekli çorapları, her iki ayda bir Kalivrusi'ye yirmişer liraya yaptırdığı tayyörleri, otuzar liralık el dantelâlarını hatırladım. İstanbul'a dönmek saatleri yaklaştıkça içimde bir sıkıntı peyda oluyor, büyüyor, beni hastalandırıyordu. Bu rahatı, bu saadeti, bu fazileti memleketimde mümkün değil bulamayacaktım. İstirabımı arkadaşşıma açtım. Acıdı. Bana hak verdi. Fakat:

— Bu rahat, bu saadet, bu fazilet Almanya'nın toprağında, taşında, coğrafyasında değil, Alman kadınındadır, dedi, Almanya'nın saadetini, refahını, zenginliğini Alman kadını yapar. Sana bir Alman kızı bulalım. Onunla evlen. İstanbul'a dön. Tıpkı Almanya'daki intizam, Almanya'daki istirahat içinde yaşarsın.

Bu, olabilir miydi? Evli olduğumu söyledim. Karımı boşarsam birkaç yüz lira nikah verecek param olmadığını anlattım. Arkadaşım:

— Hiç korkma dedi. Alman karısı seni on lira ile Türkiye gibi ucuz bir yerde yüz liralık refah içinde yaşatır. Bir senede hiç borcun kalmaz. Ölümden kurtulursun.

Düşündüm, taşındım. Alman kadını gördükten sonra benim müsrif, şık karım hayalime korkunç bir hasar kâbusu gibi geliyordu. İstanbul'a dönmek, borç içinde, rezalet içinde sürünerek aç, sefil ölmek... Yahut Alman kadını denilen bir mes'udiyet makinesi olarak her şeyi silkip atmak... Rahat, müsterih, mes'ut yaşamak... Bu iki yoldan birisine mutlak gidecektim. Ölüme mi? Yaşamaya mı? Ölümlü tercih edemiyordum. Gayr-i ihtiyari İstanbul'daki zenginlerin, en çok maaş alan memurların müsriflik, idaresizlik yüzünden çektikleri sefaletleri, en zengin paşaların, beylerin ölümlelerinden bir ay sonra çoluk çocuklarının hemen dilenecek derecelere indiklerini aklımdan geçirdim. İdaresiz, iktisatsız, intizamsız bir hayatın paraca ne kadar talihi olsa, yine istikbâli kapkaraydı. İstanbul'daki evimden, karımdan ürktüm. Kurtulmak, yaşamak için... Alman kadını kati bir ilaç, bir dermandı. Bir âb-ı hayatı! Tekrar evlenmeye karar verince kız bulmak uzun sürmedi. Arkadaşımdan dostlarından birinin akrabası olan şimdiki karımı bir pazar bana takdim ettiler. Pek hoşuma gitti. Babası iki sene evvel ölmüş, bir mühendisti. Nişanlandık. Kızın küçük bir çeyizi vardı. Nikahlandık. Size yemin ederim ki, resmî evrak ücretinden başka on para masrafım olmadı. Balayı yapar gibi İstanbul yolunu tuttuk. Karım birinci sınıf yolcular arasında seyahat etmemize razı olmadı. Aldığımızı, gazetenin parasına varıncaya kadar bir deftere yazmaya başladı: "Para kazanmak erkeğin, kazanılan paranın iştirâ kuvvetini

arttırmak da kadının vazifesidir" diyordu. İstanbul'a geldik. Beyoğlu'nda bir otele indik. Ben yokken zavallı eski şık karım kendisi gibi şık, zarif, tek gözlüklü bir beye âşık olmuş... Onun arzusuyla hemen ayrıldık. Yeni karımı evime getirdim. Aşçı ile hizmetçileri görünce şaşırdı. "Bizde bankerler bile ayrı aşçı, ayrı hizmetçi tutmaz" dedi. Her üçünü de savdırdı.

— Evde ne iş olursa ben yaparım, diyordu. Yemek, çamaşır, dikiş, temizlik, bulaşık, tahta silmek, kunduraları boyamak filan... Geldiğimizin ertesi akşam evin kirasını sordu. Ben:

— Altı lira...

Deyince hayretinden gözleri patlayacaktı.

— Hiçbir adam vâridâtının yarısından ziyadesini ev kirası verir mi?

Diye şaşıyor, Türkiye halkının hiç hesap bilmediğini söylüyor:

— Sizde bir, iki, üç, dört, beş, on, yirmi, otuz var mı? Yazınızda rakam işaretleri var mıdır?

Diye tuhaf sualler soruyordu. Evvela möbleleri sattırdı. Paralarını bankaya koydu. O ay evi de bıraktırdı. Haydarpaşa'da bir Alman evinin üst katını sekiz meci diyeye kiraladı. Burası mutfağıyla, aptesanesiyle, ayrılmış bir apartıman dairesi gibiydi. İki odası vardı. Birini yatak odası yaptı, birini oturma... Bu ikinci odada hem misafirlerimizi kabul ediyor, hem de yemeğimizi yiyorduk... Rahat, mesut yaşamaya başladık. Kira dahil olduğu halde aylık masrafımızı tam beş lira ediyordu. Maaşımdan artan beş lirayı karım her ay bankaya götürüyor, mobilyalardan aldığımız paranın üzerine ekliyordu. O vakitten beri her ay beş lira harcediyoruz. Ben saat sekizde gara gidiyorum. Her gün öğle üstü karım bir sefer taşıyla yemeğimi, ekmeğimi ayağıma getirir, her akşam gelir, beni alır, beraber gezeriz. Saat altı buçuğa gelince beni gezintide yalnız

bırakır, eve döner, yedi buçuğa kadar yemeği hazırlar, ben gelince yemeği hazır bulur, otururum. Yemekten sonra kemanla klasik parçalar çalar, klasik şiirler okur. Onbirde hemen yatarız. Karım altıda yataktan kalkar. Kahvaltıyı hazırlar. Benimle beraber çarşıdan o günkü zahireyi almak için çıkar. Pazar günleri yaz olsun, kış olsun, mutlaka dağlara gzmeye çıkarız. Akşama kadar dolaşırız. Karıma göre en güzel eğlence kırdı yayan gzmek, kırların havasından istifade etmektir. Üç senedir işte hayatımız bu program içinde geçiyor. Bir gün daha bu program bozulmadı. Geçen sene maaşım onbeş lira oldu. Karım bunun masrafımıza hiçbir tesir yapamayacağını söyledi. Her ay bankaya beş lira yerine on lira götürmeye başladı. Karımın fikrince masraf vâridâta göre değil, ihtiyaca göre yapılırdı. Vâridât artabilirdi. Fakat vâridâtın artması masrafın çoğalması için mantıkî bir sebep olamazdı. Masraf, yine ihtiyacın derecesinde kalmak icap ederdi. Bunu ben de muhakeme ettim. Doğru buldum. Bu kadar basit, bu kadar doğru bir hükme acaba Türkiye'de kaç Türk sahiptir? Bir Türk'ün aylık vâridâtı yirmi beş lira iken otuz lira oldu mu, hemen evini değiştirmeye, daha fazla bir hizmetçi tutmaya kalkar. Halbuki bizim kumpanyanın müdür muavini yüzlerce lira maaş aldığı halde masrafı ihtiyacına göredir. Yani tıpkı benimki gibi... Onun karısı da hizmetçi aşçı, uşak kullanmaz. Çarşıdan erzakını bile kendi pazarlık eder, kendi alır, kendi evine getirir. Karım:

— Ancak doğacak çocuklar masrafa bir şey ilâve ettirir der, çünkü ihtiyaç değişir. Masraf da o ihtiyaca uymalı.

Evet, nihayet bizim de bir gün masrafımızın çoğalması icabeder gibi oldu. Karım gebeydi. İşte ben asıl iktisat faziletinin ne olduğunu karımın gebeliğinde gördüm.

— Bir hizmetçi tutsak... Sen gebesin... Rahatsız oluyorsun!

Dedim. Karım katiyyen reddetti. Gebeler için yürümek, iş görmek lazım olduğunu, gebelikte oturmak intihardan, havaleye, ölüme koştuktan başka bir şey olmadığını söyledi. Hiç tertibimiz bozulmadı. Yine sabahları pazara gidiyor, gara yemeğimi getiriyor, akşamları beraber geziyorduk. Karnı büyüdü, büüüdü, büyüdü. Sekiz aylık, galiba dokuz aylık oldu. Ben:

— Pek yaklaştı, artık bir adam tutsak... dedim.

— Daha vakit var, daha vakit var!

Diyordu. Bir gün yine sabahleyin evden çıktık. O pazara sapmak için benden ayrıldı. Öğleyn yemeğimi getirdi. Akşam üstü, geldi, beni aldı. Biraz gezindik. Gayet bol bir manto giymişti. Yine akşam yemeğini hazırlamak için bir saat evvel benden ayrıldı. Ben arkasından eve gelince her vakitki gibi sofrayı hazır buldum. Oturdum, yemeğe başladık. Tam yemek ortasında öbür odadan:

— Viyak, viyak...

Diye bir seda gelmez mi?

— Bu ne?

Dedim. Karım tavrını bozmadan gayet tabii bir şey söylüyormuş gibi:

— Çocuk! dedi, bugün doğurdum...

Gözlerimi açtım. Ben hâlâ bir Alman kadınının ne olduğunu tamamıyla anlayamamıştım.

— Ne diyorsun? diye haykırdım. Ebe nerden buldun?

— Ebesiz doğurdum, dedi, ebe hekim demektir. Ben hasta mıyım? Ebeye ne lüzum var?

— Ne vakit doğurdun?

Diye tekrar haykırdım. Karım istifini bozmadan cevap verdi:

— Senin yemeğini gara bıraktıktan sonra dönerken ağrı duydum. Eve geldim. Muşambaları siliyordum. Ağrı ziyadeleşti. Banyoyu

doldurdum. Çamaşır leğenini hazırladım. Doğurdum. Çocuğumu yıkadım, sardım, yatırdım. Kendim de yıkadım. Sonra yemeği hazırladım. Gezmek için geldim, seni aldım. Şimdi gelince beş dakika kadar süt verdim...

Hemen ayağa kalktım. Odaya doğru, bu kendi kendine doğan çocuğumu görmeye koşuyordum. Beni tuttu:

— Otur, rica ederim. Yemeğin intizamını bozma. Kalkınca gidip görürsün...

Dedi. Yemekten sonra küçük bir sepetin içine yatırılmış yavrumu gördüm. Açık mavi gözleri tıpkı annesinininkine benziyordu. Şimdi altı aylık oldu. Henüz masrafımızda bir ziyadelik yok... Karım dört beş yaşına girmeden bir çocuğun hiçbir masrafı olamayacağını söylüyor... Bir hafta geçmeden çocuğun uyuması, ağlaması, yemesi intizama girdi...

.....

Oh, azizim, ne çabuk... Tarabya'ya geldik. Ben buraya çıkacağım. Veriniz elinizi, sıkayım. Anladınız ya, ben niçin otuz okkadan doksan beş kilo oldum. Alman kadını... Alman hayatı... İntizamla istirahat! İşte saadetin sırrı! Allahaismarladık. Her pazar yayan Çamlıca tepesine çıkarız. Sen de gelirsen, orada görüşürüz. Allahaismarladık..!"

* * *

— Madama benden ihtiramlar!

Dedim. Elimi sıktı. Kalktı, hızla yürüdü. İskeleden inip diğer yolcuların arasında kayboluncaya kadar arkasından baktım. Vapur kalktı. Göğsümden asabî bir ağırlığın yükseldiğini, nefes aldırmayacak gibi boğazıma tıklandığını duyuyordum.

Artık, mesut olmak için...

.....

Görünmez bir kâbusun önünden kaçır gibi gözlerimi oğuşturdu. Üzerinde temiz martıların uçtuğları koyu prusya mavisi denize baktım. Karşı sahil mor tepeleri, beyaz yalıları, koyu nefti ağaçlıklarıyla sanki ebedi bir keyif uykusuna dalmış gibiydi. Fon Sadriştayn'ın uzvî istirahatinden, her ânına mantıkla hesap karışan saadetinden, çamaşır yıkayan, yemek pişiren, tahta silen, kundura boyayan aşkından tiksiniyordum. Tâ orada... Şu küçük yalıcıkta müsrif, hesap bilmez, saz benizli, narin, şık bir kadınla borç içinde, manevi, maddi ıstıraplar içinde... Tabiatın uyuşuk sükûnu karşısında sessiz, mahmur yaşamak daha tatlı değil miydi?

Açık mavi, ebediyetten kopmuş canlı köpük parçaları halinde, güvertenin üzerinden, sürü sürü geçen martılar:

— Evet,

— Evet, evet...

Diye hüznü sesleriyle bağırıyorlar, sanki benim ruhumun meys sualine göklerden ilâhî bir cevap veriyorlardı.